

Trafi

Liikenteen turvallisuusvirasto

Turvallisuus ja liikenneterveys

Mikael Ojala, neurologi, erityisasiantuntija
Trafi, Liikennelääketiedeyksikkö

*Vastuullinen liikenne.
Rohkeasti yhdessä.*

Vakavien liikenneturmien keskeisiä tekijöitä

- Törkeä rattijuoppous
- Ylinopeus, kaahailu
- Turvavyön käyttämättömyys
- Kännykän räplääminen

- Turmien syyt moninaiset, kuljettajaan liittyvät asiat keskeisempiä kuin tekniset seikat
- Kuljettajan terveydellä oleellista merkitystä 10-25%:ssa?
- Miten väsymyksen vaikutus luokitellaan? Entä liikenne-itsemurhat? Onko alkoholismi sairaus?

Saako rahalla liikenneturvallisuutta?

- Kyllä vaan: väyläratkaisut (keskikaiteet, moottoritiet jne), uudet autot, tiedotuskampanjat...
- Epäselvää: ikäkausina tehtäviin lääkärintarkastuksiin laitetaan vuosittain miljoonia euroja, mutta liikenneturvallisuushyödyt epäselviä
- Myös ilmaiseksi säästettäisiin elämää: turvavöiden käyttö

Sairauksien merkitys korostuu

- Ikääntyneiden ajokortillisten määrä lisääntyy jyrkästi
- Korkea ikä sinänsä ei ole merkittävä riskitekijä, mutta iän mukana yleistyvät taudit ovat
- Esim. Alzheimerin dementian esiintyvyys ikäryhmässä 80-84 v. on 12-kertainen ikäluokkaan 55-59 verrattuna
- Aivotaudit heikentävät havaintokykyä ja sairauskohtaukset (yleensä verenkiertosaireuksia) aiheuttavat äkillisen ajokyvyn menetyksen

- Suomessa on sekä lääkäreiden ilmoitusvelvollisuus että ikäkausitarkastuksia: silti sairauksiin liittyviä kolareita nähdään enenevästi mm. onnettomuustutkinnassa
- Miten muissa maissa onnistutaan saamaan pois liikenteestä ne ihmiset joilla sairaudet vakavasti alentavat ajokykyä?

Ilmoitusvelvollisuus vs. "Lääkärin määräämä ajokielto"

- Ilmoitus poliisille tehdään pysyväisluonteisen ajokyvyttömyyden kyseessä ollen
- Mahdollinen valitus hallinto-oikeuteen
- Kun ajokyvyttömyys arvioidaan tilapäiseksi (hoidettavissa oleva sairaus), ei ilmoiteta poliisille vaan kielto kerrotaan potilaalle (ja omaiselle), ajokielto kirjataan sairauskertomukseen ja tästä annetaan tuloste potilaalle
- Jos hlö rikkoo tätä ajokieltoa, voi koitua seuraamuksia liikennevakuutuskorvauksiin
- Mahdollinen valitus klinikan tms. esimiehelle

Esimerkki ajokielloista

- Yksittäinen epileptinen tajuttomuuskohtaus, jonka takia tehdyt lääket. lisätutkimukset normaaleja
- R1: 3 kk:n ajokielto = tilapäinen, ei ilmoiteta poliisille
- R2: Vähintään 5 vuoden kielto = tulkitaan pysyväisluonteiseksi ja ilmoitetaan poliisille

Vertailu R1 vs. R2

- Yleistäen voi sanoa, että R1-kortti kielletään vain silloin kun sairaus rajoittaa vakavasti ajokykyä, mutta että R2-kuljettajan ajokyvyn tulee olla melko hyvä
- Esimerkkinä aivoruhjevamman jälkitila:
- R1 kielletään vasta kun pysyvä haittaluokka vähintään 16 (=80%), mutta R2:ssa kiello jo haittaluokka 6:n kohdalla

Käytännön ongelmia ajokorttilääkärin-

- Osa lääkäreistä ei paneudu riittävästi ajokorttilääkärin-tarkastuksen tekoon
- Lääkärit todistavat toisinaan "mitä asiakas pyytää"
- Yleisin laiminlyönti on, että lääkäri (usein yksityis-vastaanotolla) kirjoittaa myönteisen todistuksen ensi käynnillä hankkimatta taustatietoja tutkittavasta
- Tutkittava voi painostaa lääkäriä
- Kun potilaalla on monen erikoisalan ongelmia, voi olla ettei kukaan lääkäri tee kokonaisarviota

- Helsingin yliopistossa alan professuuri (Timo Tervo)
- Ajoterveysohjeiden päivitys siirtyy STM:stä Trafiin
- Ongelmallisia ajokykyarvioita voidaan jatkossa tehdä:
- Liikennelääketieteen Osaamiskeskus (Turussa TYKS:ssä), jossa oman sairaanhoitopiirin tutkittavat selvitetään kuntalaskutuksena ja muualta lähetettävät laskutetaan
- Hyksin Oy: julkisissa tiloissa toimiva yksityinen yritys

Trafi

Liikenteen turvallisuusvirasto

Liikenteen turvallisuusvirasto

Kumpulantie 9, 00520 Helsinki

PL 320, 00101 Helsinki

Puhelin 029 534 5000

www.trafi.fi

